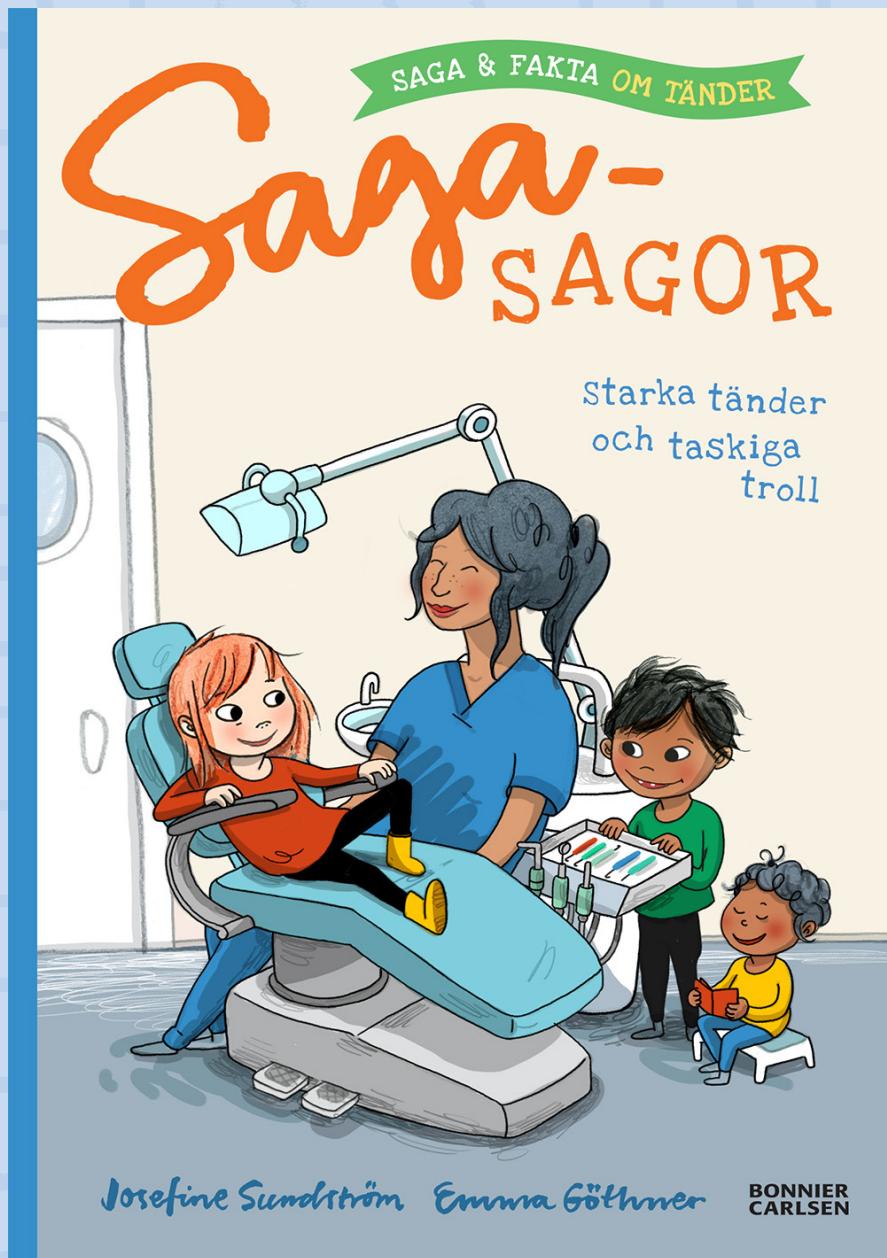

LÄRARHANDLEDNING F-KLASS

FÖRFATTAD AV CHRIS QWIST

Lärohandledningen
är framtagen i
samarbete mellan:

BONNIER
CARLSEN

NÅGRA ORD FRÅN CAROLINA KLÜFT

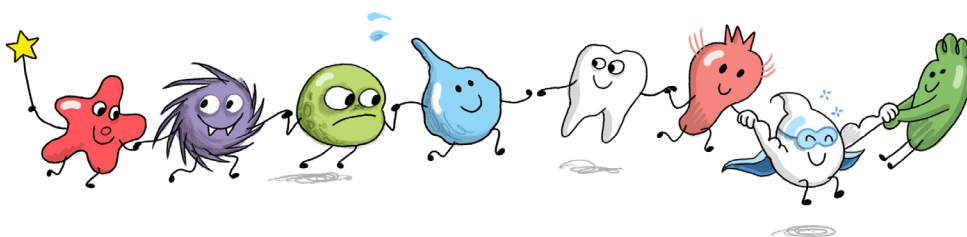
Bästa lärare!

Att borsta tänderna varje dag är viktigt för att hålla tandtrollen borta. Tänderna tycker om att tugga på bra mat så att de håller sig friska länge. Det är också viktigt att tänderna får vila mellan måltiderna.

Med den här lärarhandledningen hoppas vi kunna inspirera dig till att arbeta med bokens viktiga budskap och samtidigt ge plats för läsglädje bland dina elever. Handledningen knyter an till läroplanen och flera ämnen som du arbetar med varje dag i klassrummet.

Boken *Sagasagor: starka tänder och taskiga troll*, av Josefine Sundström och Emma Göthner, har tagits fram för att sprida kunskap om vad tänderna mår bra av och hur de hänger ihop med resten av kroppen. Vi som initiativtagare till boken arbetar för att sprida kunskap och skapa engagemang kring barn och ungdomars hälsa. Vi vill också skapa ett hälsofrämjande samhälle, samt bidra till bättre folkhälsa – för att färre ska drabbas av cancer och andra kroniska sjukdomar.

Tack för att du bidrar i det arbetet!

Pedagogiska tips

Olika ämnen och fritidshemmet

Många lärare som arbetar med förskoleklasser undervisar i alla ämnen och därför har det här lärarmaterialet koppling till flera olika moment i kursplanen. Dessutom kan du som klasslärare med fördel samarbeta med fritidshemmet för att knyta ihop undervisningen till en helhet. Förslagsvis kan ni bygga ett tema som gör att eleverna upplever ett tydligt sammanhang mellan ämnena och fritidshemmet.

Elevhälsan

Frågor om elevernas hälsa och välmående är ett ansvar som åligger alla som arbetar på skolan och med eleverna. Den här lärarhandledningen bjuder på en möjlighet att tydliggöra elevhälsans arbete och roll på skolan och man kan med fördel låta skolsköterskan och specialpedagogen få vara en del av arbetet, samtalen och aktiviteterna.

Barnkonventionen

Övningarna och aktiviteterna i lärarmaterialet har också en koppling till barnkonventionen och då speciellt de delar som rör barnens rätt till bästa möjliga hälsa.

Koppling till Lgr22

I lärarmaterialet finns det en tydlig koppling till flera ämnen i kursplanen. Du som lärare kan enkelt jobba med berättelsen samtidigt som du får in språk och kommunikation, skapande och estetiska uttrycksformer samt lekar. Tillsammans kan ni knyta arbetet till det centrala innehållet även för fritidshemmet.

Språk och kommunikation

- ★ Samtala, lyssna, ställa frågor och framföra egna tankar, åsikter och argument om olika områden som är bekanta för eleverna, till exempel etiska frågor och vardagliga händelser.

- ★ Samtala om innehåll och budskap i olika typer av texter.
- ★ Berättande texter, sakprosatexter och texter som kombinerar ord, bild och ljud.
- ★ Bokstäver och andra symboler för att förmedla budskap.
- ★ Rim, ramsor och andra ordlekar.
- ★ Ord och begrepp som uttrycker behov, känslor, kunskaper och åsikter.

Skapande och estetiska uttrycksformer

- ★ Skapande genom lek, bild, musik, dans, drama och andra estetiska uttrycksformer.

Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse.

- ★ Initiera, organisera och delta i lekar av olika slag.
- ★ Kost, sömn och fysisk aktivitet och hur de påverkar hälsa och välbefinnande.

Fritidshemmet:

- ★ Initiera, organisera och delta i lekar av olika slag.
- ★ Livsstilens betydelse för hälsan, till exempel hur kost, sömn och balansen mellan fysisk aktivitet och vila påverkar det psykiska och fysiska välbefinnandet.

Förslag på arbetsgång

Materialet är uppbyggt i form av 8 tillfällen. Varje tillfälle består av en grundaktivitet följt av fördjupade och utvecklade aktiviteter som du antingen själv gör med din klass eller som fritidshemmet eller elevhälsan kan vara delaktiga i. Det betyder att du själv bestämmer hur långt varje tillfälle ska vara: en lektion, en förmiddag, eller kanske en dag.

Med andra ord använder du materialet i precis den utsträckning som passar dina elever och din undervisning.

Saga och fakta

Boken består av en del som är en berättelse om **SAGA** och en del som handlar om **FAKTA**. På det viset blir innehåll och upplägg lite olika vid de olika undervisningsträffarna.

Struktur vid läsningen

Förutspå

Inled med att titta på utvalda bilder till det aktuella avsnittet och ställ frågor.

Läs kapitlet

Fortsätt sedan med att läsa kapitlet gärna som högläsning.

Hörförståelsefrågor

Dessa är indelade i tre kategorier:

- ★ På raderna, som handlar om att hitta svaret i texten. Det explicita.
- ★ Mellan raderna, att dra egna slutsatser, analysera, inferera och tolka. Det implicita.
- ★ Bortom raderna, att reflektera och tänka mer utanför berättelsen, antingen genom att diskutera i helklass eller mindre grupper. Här görs också kopplingar till elevens egna erfarenheter.

Ord och uttryck

Förslag på ord och begrepp att fundera över och prata om betydelsen av. Skriv gärna upp på tavlan så att alla ser.

Aktiviteter för fonologisk medvetenhet

I denna del av aktiviteterna kan du använda dig av ord från berättelsen om Saga. Antingen de som ni har gått igenom och som kanske var lite svåra (se ovan) eller så kan du använda dig av lite lättare ord men som ändå kopplar till berättelsen och skapar ett sammanhang. När ni kommer till stavelser så kan det vara roligt att ha med även lite längre ord.

RIMMA, HITTA BOKSTÄVER,
MENINGAR OCH ORD, STAVELSER,
HITTA LJUD I ORDEN

LEKTIONSUPPLÄGG

Träff 1: väntrum och blyghet

- ★ Läsning (sid 8-20)
- ★ Boksamtal
- ★ Aktiviteter

Träff 2: Hos tandläkaren Leila

- ★ Läsning (sid 21-28)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 3: Dina tänder

- ★ Läs fakta om dina tänder (s 30-37)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 4: Familjen tand

- ★ Läs fakta om familjen Tand (s 38-39)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 5: Spottkompisar

- ★ Läs fakta om spottkompisar (s 40-41)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 6: Tandtroll

- ★ Läs fakta om tandtroll (s 42-43)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 7: Syragänget

- ★ Läs fakta om syragänget (s 44-45)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

Träff 8: Friska & glada tänder

- ★ Läs fakta om "håll tänderna friska och glada" (s 46-58)
- ★ Samtal
- ★ Aktiviteter

TRÄFF 1: VÄNTRUM OCH BLYGHET

1. Läsningen

Förutspå

Samla eleverna och berätta att ni under en tid ska läsa en bok tillsammans och även göra arbeten kring den. Titta på bokomslaget tillsammans och resonera förslagsvis utifrån följande frågor:

- ★ Vad säger titeln om bokens innehåll tror ni?
- ★ Vad kan man se på omslaget?
- ★ Vad händer på omslaget?
- ★ Vad tror ni att boken kommer att handla om?

Titta sedan på bilden där man ser Sagas och Samirs hus och där de bor.

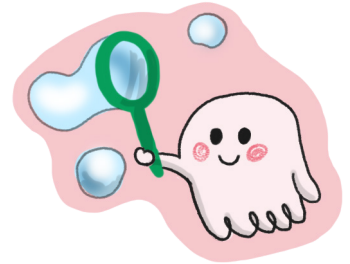
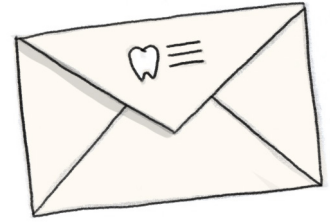
- ★ Vad ser ni på denna bild?
- ★ Vilka tror ni det är som bor här?
- ★ Vad händer på bilden?

Läs avsnittet:

Läs sidorna 8-20 i boken. Projicera gärna bilderna på stor skärm så att det är lätt för eleverna att se och följa med när du läser.

2. saker att prata om

- ★ Vad är det för brev som Saga har fått?
- ★ Vilka personer finns i väntrummet hos tandläkaren?
- ★ Vad ser Saga när hon är på väg från väntrummet till Leilas tandläkarrum?
- ★ Varför vill inte Joline låta Saga och Samir hålla i såpbubblorna?
- ★ Varför killar det i magen när de åker upp med hissen i tandläkarhuset tror ni?
- ★ Varför tror ni att Leila inte har sina vanliga kläder på sig?
- ★ Vad betyder det att man känner sig blyg?
- ★ Vad är det för tandtroll Samir pratar om?
- ★ Vad menas med att man får en protes i stället för sina vanliga tänder?

Utreda oklarheter

Förslag på ord och begrepp att fundera över och prata om betydelsen av tillsammans. Skriv gärna upp på tavlan så att alla ser.

Bokad, kapprummet, tandläkarmottagningen, passa på, såpbubblor, förtjust, svävar, höghus, lucka, slå sig ned, pirrigt, skuttar, blyg, pensionär, tandvärk, annorlunda, ovan, på huk, rengöringsmedel.

Aktiviteter för fonologisk medvetenhet

I denna del av aktiviteterna kan du använda dig av ord från berättelsen om Saga. Antingen de som ni har gått igenom och som kanske var lite svåra (se ovan). Eller så kan du använda dig av lite lättare ord men som ändå kopplar till berättelsen och skapar ett sammanhang. När ni kommer till stavelser kan det vara roligt att ha med även lite längre ord.

Rimma

- ★ Skriv upp orden på tavlan så att alla elever kan se.

- ★ Säg ordet och fråga om det är någon som kan hitta ett rimord som passar.
- ★ Berätta att det inte behöver vara riktiga ord.
- ★ Skriv de föreslagna rimorden under det första ordet.
- ★ Stryk under bokstäverna som gör att orden rimmar så att eleverna ser vad det är som skapar ett rimord.

Förslag på kortare ord som är lite lättare att rimma på:

Passar, kul, blåsa, slå, blyg, katt, tand, lös, bilen, kika.

Hitta bokstäver

1. Skriv upp valfria ord från texten på tavlan så att alla ser.
2. Fråga eleverna om de känner till några bokstäver från orden.
3. Ringa in bokstäverna som de föreslår.
4. Sägljuden på bokstäverna tillsammans.
5. Forma bokstaven med den egna kroppen eller tillsammans med en kamrat.

Aa

Bb

Meningar och ord

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla ser.
2. Fråga eleverna om de kan hitta på en mening med ordet.
3. Skriv upp meningen på tavlan.
4. Läs den tillsammans.
5. Välj ett nytt ord.

Cc

Dd

Stavelser

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla ser.
2. Läs ordet för eleverna.
3. Fråga om det vet hur många stavelser det är i ordet.
4. Klappa stavelserna för ordet tillsammans.
5. Fortsätt med andra ord.

Hitta ljuden i orden

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla kan se.
2. Läs ordet för eleverna.
3. Fråga eleverna om de kan höra vilket ljud som hörs först i ordet.
4. Fråga om de kan komma på andra ord som har samma ljud i början.
5. Skriv upp orden på tavlan.
6. Välj nya ord och upprepa.
7. Förslagsvis kan du göra samma sak fast du ber eleverna att lyssna efter sista ljudet i ordet.

3. Saker att göra

Väntrummet

Prata med eleverna om vad ett väntrum är och varför man har sådana. Låt dem sitta i par eller grupper och prata om vad de skulle vilja ha i ett väntrum för att det skulle kännas trevligt. Återkoppla vad grupperna har pratat om tillsammans med hela klassen.

Skapa ett trevligt väntrum tillsammans i ert klassrum och låt eleverna ansvara för att göra i ordning olika delar av väntrummet. Presentera för varandra och prova väntrummet.

Om er skolsköterska har ett väntrum på skolan kan ni förslagsvis besöka det.

Glada munnar

I berättelsen hänger det en massa glada munnar på väggarna i väntrummet.

Låt eleverna måla glada munnar med synliga tänder. Häng upp bilderna i ert klassrum eller kanske i väntrummet som ni gjort tidigare.

När man känner sig blyg

I berättelsen sägs det att Saga känner sig lite blyg när hon kommer till väntrummet eftersom det var så mycket folk där. Prata med eleverna utifrån följande frågor:

- ★ Har ni känt er blyga någon gång?
- ★ Vad är det som gör att man kan känna sig blyg ibland?
- ★ Vad kan man göra om man känner sig blyg?

Skriv på tavlan det som eleverna säger och låt dem förslagsvis skriva i sina egna skrivböcker.

TRÄFF 2: HOS TANDLÄKAREN LEILA

1. Läsningen

Förutspå

Visa eleverna bilden där Saga sitter i tandläkarstolen hos Leila.

- ★ Vad ser ni på bilden?
- ★ Vad tror ni det är som händer på bilden?
- ★ Vad tror ni att nästa del i berättelsen kommer att handla om?

Läs avsnittet

Läs sidan 21-28 i boken. Projicera gärna bilderna på stor skärm så att det är lätt för eleverna att se och följa med när du läser.

2. saker att prata om

- ★ Vad får Saga göra när hon kommer in i tandläkarrummet?
- ★ Vad kallar Leila tandtrollen för?
- ★ Vad gör karies med tänderna?
- ★ Vad var det som var så speciellt med tandläkarstolen?

- ★ Varför vill Leila titta på Sagas tänder?
- ★ Hur kommer det sig att tänderna mår bra av samma saker som resten av kroppen mår bra av?
- ★ Vad är det som gör att man får hål i tänderna, tror ni?
- ★ Varför får Saga klistermärken när hon går till tandläkaren?
- ★ Varför tappar man sina mjölkttänder och får nya, tror ni?

Utreda oklarheter

Förslag på ord och begrepp att fundera över och prata om betydelsen av. Skriv gärna upp på tavlan så att alla ser.

Rymdskepp, pek-bok, munskydd, förkläde, trär på, pedal, magi, pip-mugg, Sjörovarkrok, omöjligt, mjölkttänder, skölja, karies, borren, skumt, bedövning, rädd om, nyttig, klistermärke.

Aktiviteter för fonologisk medvetenhet

I denna del av aktiviteterna kan du använda dig av ord från berättelsen om Saga. Antingen de som ni har gått igenom och som kanske var lite svåra (se ovan) eller så kan du använda dig av lite lättare ord men som ändå kopplar till berättelsen och skapar ett sammanhang. När ni kommer till stavelser så kan det vara roligt att ha med även lite längre ord.

Rimma

1. Skriv upp orden på tavlan så att alla elever ser.
2. Säg ordet och fråga om det är någon som kan hitta ett rimord som passar.
3. Berätta att det inte behöver vara riktiga ord.
4. Skriv de föreslagna rimorden under det första ordet.
5. Stryk under bokstäverna som gör att orden rimmar så att eleverna ser vad det är som skapar ett rimord.

Förslag på kortare ord som är lätta att rimma på:

Stol, röra, gapa, rund, fina, växa, mugg, bricka, skumt, rena.

Hitta bokstäver

1. Skriv upp valfria ord från texten på tavlan så att alla ser.
2. Fråga eleverna om de känner till några bokstäver från orden.
3. Ringa in bokstäverna som de föreslår.
4. Säg ljuden på bokstäverna tillsammans.
5. Forma bokstaven med den egna kroppen eller tillsammans med en kamrat.

Aa

Bb

Meningar och ord

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla ser.
2. Fråga om eleverna kan hitta på en mening med ordet.
3. Skriv upp meningen på tavlan.
4. Läs den tillsammans.
5. Välj ett nytt ord.

Cc

Dd

Stavelser

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla ser.
2. Läs ordet för eleverna.
3. Fråga om det vet hur många stavelser det är i ordet.
4. Klappa stavelserna för ordet tillsammans.
5. Fortsätt med andra ord.

Hitta ljuden i orden

1. Skriv upp ett valfritt ord i taget på tavlan så att alla ser.
2. Läs ordet för eleverna.
3. Fråga eleverna om de kan höra vilket ljud som hörs först i ordet.
4. Fråga om de kan komma på andra ord som har samma ljud i början.
5. Skriv upp orden på tavlan.
6. Välj nya ord och upprepa.

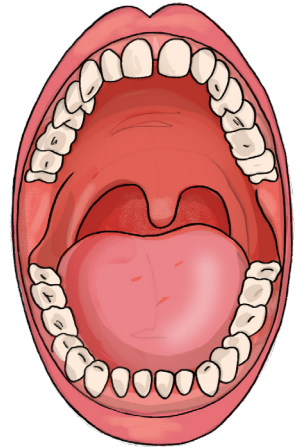
Förslagsvis kan du göra samma sak fast du ber eleverna att lyssna efter sista ljudet i ordet.

3. Saker att göra

Våra mjölkänder och vuxentänder

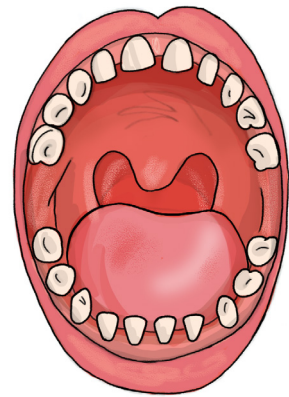
Prata om och repetera att vi alla föds med anlag för två uppsättningar tänder och att de kallas för mjölkänder och permanenta tänder.

- ★ Titta på bilden med tänderna och jämför antal.
- ★ Printa ut bilden med översikten av tänderna så att eleverna kan titta på dem på nära håll.
- ★ Använd Play doh eller vit lera för att låta eleverna göra egna tänder. Limma fast tänderna på kartong enligt hur det ser ut i munnen.

Rocka munnen

Prata med eleverna om hur viktigt det är att ha en god rutin när man borstar sina tänder morgon och kväll. Använd uppslaget i boken på sidan [46-48](#) för att repetera hur tandborstningen lämpligen går till. Avsluta förslagsvis med att färglägga Fluorida.

Gör så här när du borstar:

- ★ Borsta hela tanden till kanten av tandköttet.
- ★ Borsta tandens utsida, insida och tuggyta.
- ★ Borsta en tand i taget längs tandraden.
- ★ Använd små lätta rörelser. Prova att hålla borsten som en penna för att få ett lättare tryck.

Visa gärna på dig själv eller om du har någon modell att göra det på. Har ni gjort Play doh-tänderna från övningen ovan kan du använda någon av dessa.

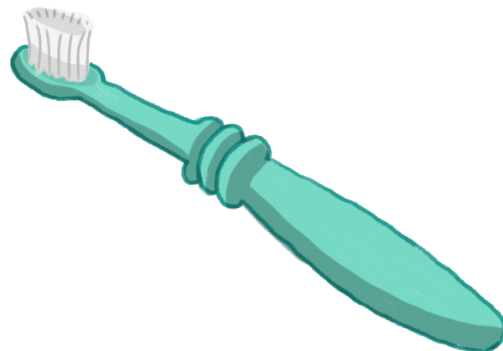
Från Folk tandvården kan man ladda ner en app som heter "Rocka munnen". Det är ett digitalt verktyg som är skapat för att inspirera och motivera till bättre tandborstningsrutiner. Ett tips är att ladda ner appen och prova tillsammans.

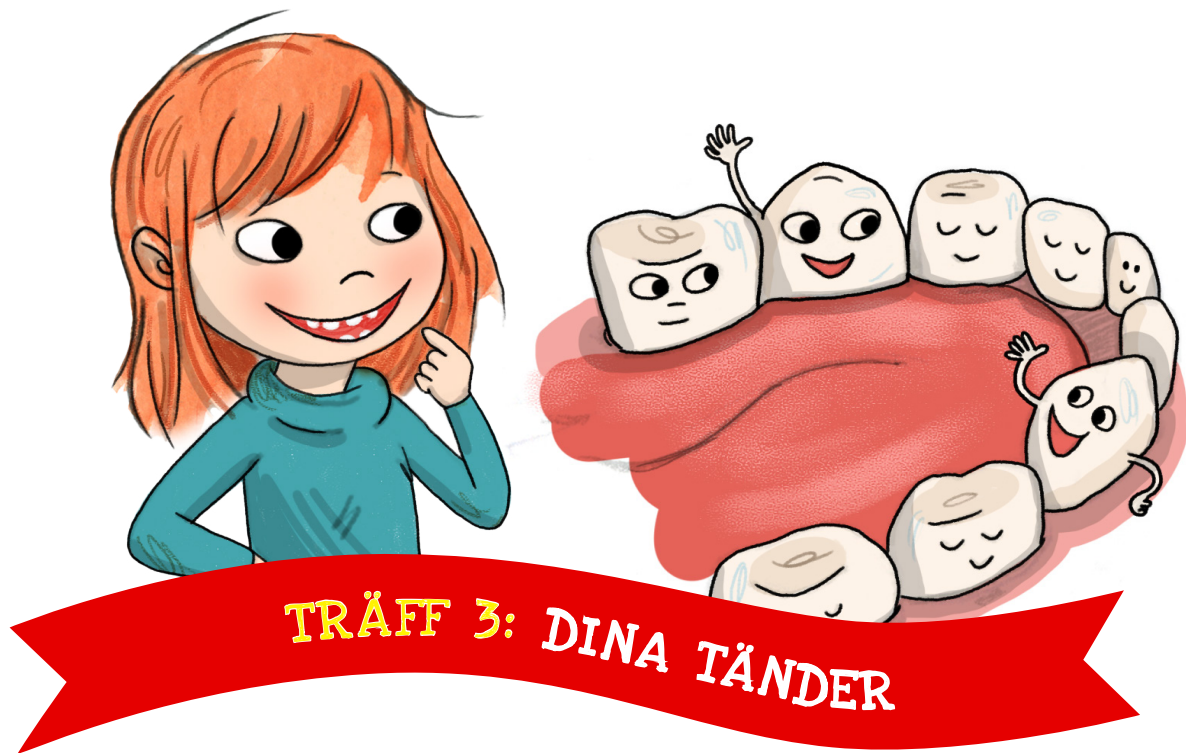

Hur gör ni hemma hos er?

Titta på bilden där Leila borstar tänderna på Joline och pratar med eleverna utifrån följande frågor.

- ★ Vem borstar dina tänder?
- ★ Vilken tandkräm har du hemma?
- ★ Är det någon figur på tandborsten?
- ★ Tycker du om att borsta tänderna?
- ★ När borstar ni dina tänder?

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget där man ser munnen och tänderna.

- ★ Vad är det vi ser här?
- ★ Vad känner ni till om era tänder?

Läs avsnittet

Läs texten från "En rundtur i munnen" och "Dina tänder" på sidan 30-37 samtidigt som ni tittar på bilderna.

2. saker att prata om

- ★ Vad heter de olika delarna i och kring munnen?
- ★ Var sitter tänderna innan de börjar växa fram?
- ★ Vad använder man tänderna till?
- ★ Varför tappar man sina mjölk tänder?
- ★ Hur många mjölk tänder har man i munnen?
- ★ Hur många permanenta tänder har man?

- ★ Varför tror ni att djur och människor har olika många tänder?
- ★ Hur sitter tanden fast i munnen?

3. saker att göra

Prata utan tänder

Återkoppla till delen i texten där det står att man behöver tänderna även när man ska prata. Gör en rolig aktivitet där ni försöker säga ord och meningar utan att använda tänderna. Exempelvis prata med öppen mun.

Låt eleverna turas att säga ord eller meningar och låt de andra få gissa vad de säger. Förslagsvis kan de göra aktiviteten även i par eller grupper.

Vad gillar tänderna att tugga på?

Prata med eleverna och repetera att tänderna är bra för att kunna tugga på maten som vi äter och att det finns saker som tänderna tycker speciellt mycket om. Titta på bilden med Sagas skafferi som finns som kopieringsunderlag **bilaga 1** och prata om vad som finns på hyllorna.

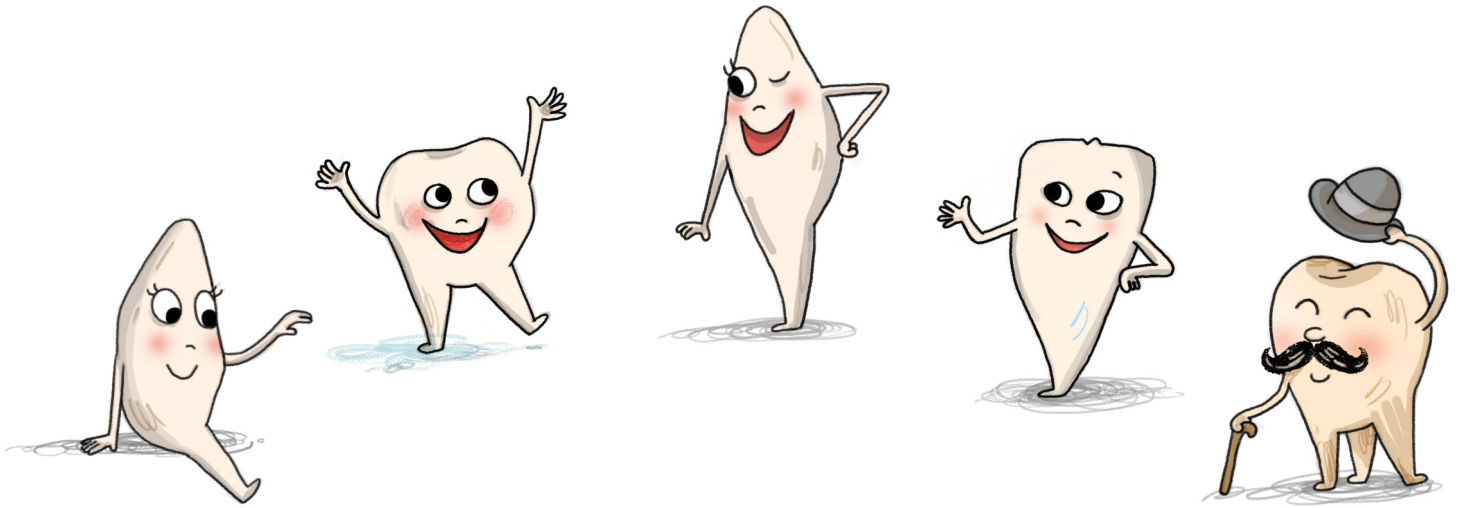
Titta på och prata om underlaget på **bilaga 2**

”Oftamat” och ”Sällanmat”.

Oftamat = Allt det här är sådant som kroppen tycker om att äta varje dag, det är oftamat. Det finns längst ner i Sagas skafferi.

Sällanmat = Mat som munnen kan tycka om och som man kanske blir sugen på att äta. Det kallas för sällanmat. Även om sällanmat är gott ska man inte äta den varje dag, kanske bara på lördagar. Sällanmat finns högst upp i Sagas skafferi.

TRÄFF 4: FAMILJEN TAND

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget med familjen Tand.

- ★ Vad tror ni att det här stycket handlar om?
- ★ Vad är det för olika figurer ni ser på bilden?

Läs avsnittet

Läs texten om familjen Tand på sida 38-39 samtidigt som ni tittar på bilden.

2. saker att prata om

- ★ Var sitter Cissi Tand någonstans i munnen?
- ★ Vilka tänder hjälper oss när vi ska tugga maten?
- ★ Vilka tänder bor i hörnet av munnen?

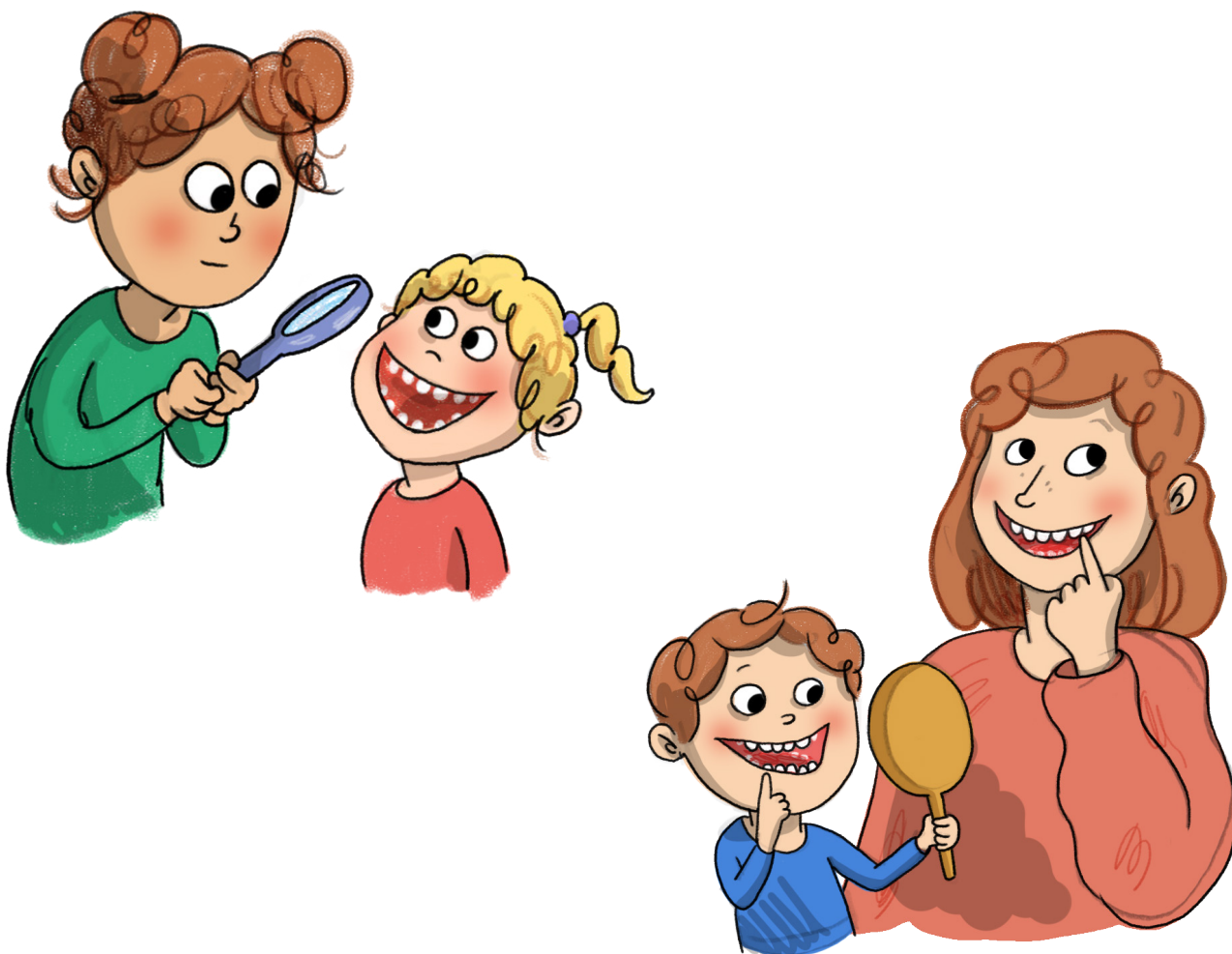
3. Saker att göra

Rita familjen Tand

- ★ Ta fram papper och pennor och låt eleverna rita familjen Tand, samt skriva bredvid vad de alla heter.
- ★ Förbered en vägg där ni kan sätta upp teckningarna och sedan fylla på med materialet som tillverkas i de följande träffarna.

Hitta familjen tand

Låt eleverna stå vid en spegel – eller om du har tillgång till ett antal små speglar som ni kan ha i klassrummet. Be eleverna att titta sig i munnen och se om de kan hitta hela familjen Tand. Är gruppen trygg kan du låta dem titta varandra i munnen för att se om de kan hitta familjen Tand där också!

TRÄFF 5: SPOTTKOMPISAR

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget med tanden och spottkompisarna.

- ★ Vad tror ni att det här stycket handlar om?
- ★ Vad tror ni att en spottkompis kan vara för något?

Läs avsnittet

Läs texten om spottkompisar på sidan [40-41](#) samtidigt som ni tittar på bilderna.

2. Saker att prata om

- ★ Vilka är familjen Tands bästa vänner?
- ★ Varför är familjen Tand så glada för spottkompisarna?
- ★ Finns det ett annat ord för spott?
- ★ Var tror ni att spottet kommer ifrån?

3. Saker att göra

Skapa egna Spottkompisar

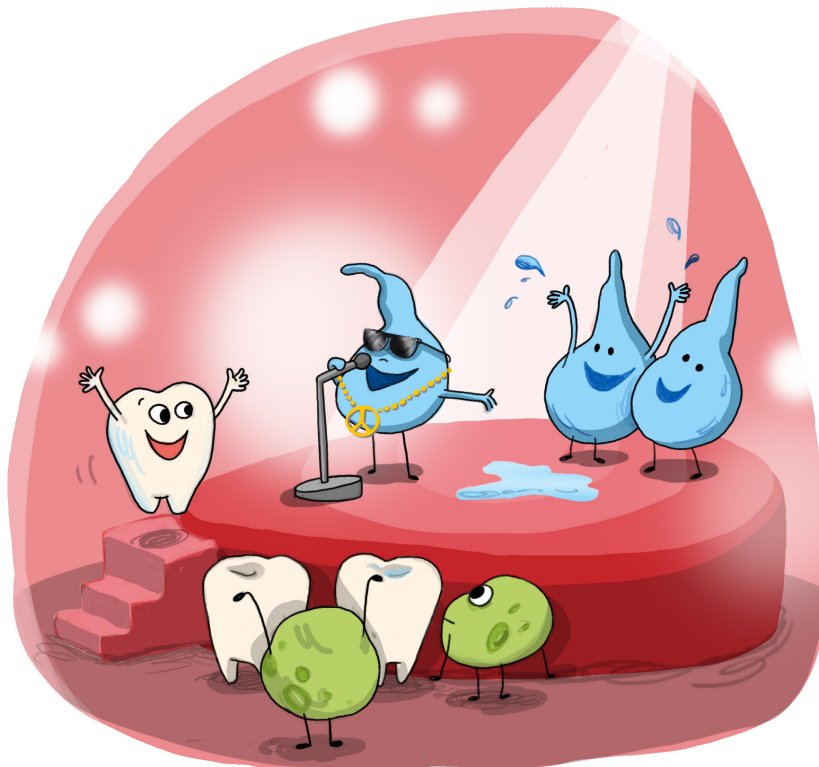
Förbered aktiviteten genom att skaffa små blå och vita ballonger, mjöl (eller vatten) och en liten tratt.

1. Fyll ballongerna med mjöl (eller vatten) genom att sätta tratten i öppningen.
2. Fyll bara så mycket att ballongen ser ut som en spottdroppe.
3. Gör en knut.
4. Låt eleverna måla ansikten på sina spottkompisar. Det är roligt om de även ger spottkompisarna ett namn att skriva på den lilla figurens rygg.
5. Gör en bricka som ni kan ha spottkompisarna på och ställ den i närheten av tavlorna med familjen Tand.

Färglägg Spottkompisarna

Kopiera underlaget från [bilaga 3](#) med bilden på spottkompisarna och låt eleverna färglägga den och kanske hitta på namn till spottkompisarna.

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget med tandtrollen.

- ★ Vad tror ni att det här stycket handlar om?
- ★ Vad känner ni till om tandtrollen?

Läs avsnittet

Läs texten om tandtrollen på sida **42-43** samtidigt som ni tittar på bilden.

2. Saker att prata om

- ★ Varför syns inte tandtroll?
- ★ Vad kan man också kalla tandtrollen för?
- ★ Vilka älskar tandtrollen att bråka med?
- ★ Hur kan tandtrollen bli flera?
- ★ Vad händer med en tand som får många tandtroll på sig?

3. Saker att göra

Göra egna tandtroll

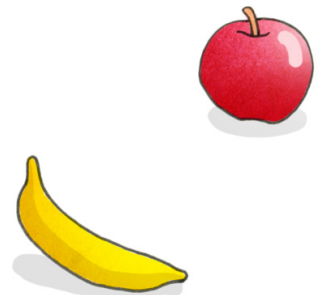
Ett roligt sätt att göra tandtroll till er "tandhörna" är att göra garnbollar i valfri storlek och färg. Det finns flera olika sätt att göra på och man kan hitta filmer och beskrivningar genom att söka på "Garnbollar" på internet.

- ★ Du behöver garn, kartong/tjockt papper, saxar och eventuellt gafflar (om ni vill göra små bollar).
- ★ Det är också roligt att göra ögon i papper som man kan klistra fast.
- ★ Låt snöret du knyter i garnbollen vara långt så att ni kan hänga upp dem tillsammans på ett lämpligt ställe.
- ★ Har ni gjort bilder av familjen Tand och spottkompisarna så är det kul att låta tandtrollen hänga intill, kanske i en gardinstång eller i en pinne som ni tagit in.

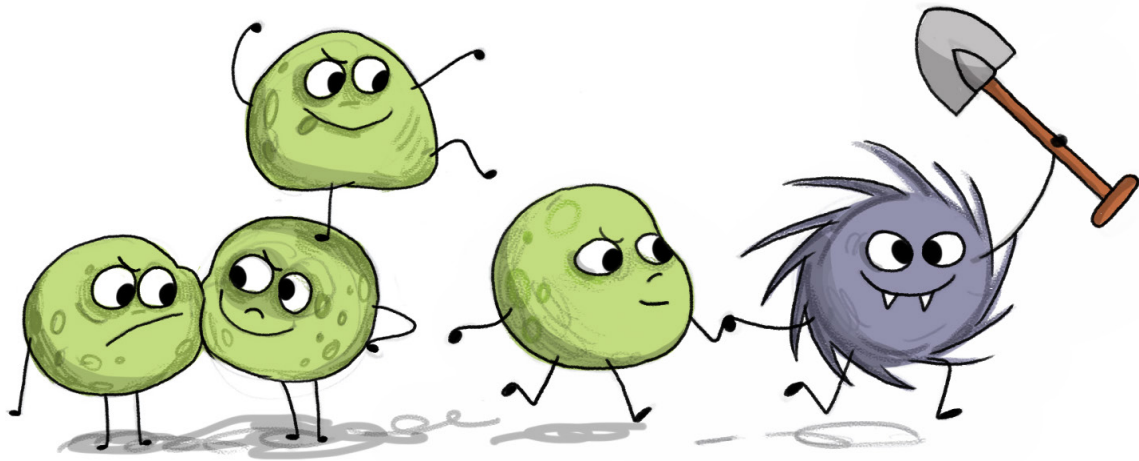
Mat som tandtrollen inte gillar

- ★ Repetera med eleverna att tandtrollen tycker speciellt mycket om att bråka med tänder som äter mycket socker.
- ★ Titta gärna på Sagas skafferi och fundera tillsammans över vilken mat det är som tandtrollen tycker **minst** om. Skriv upp på tavlan vad eleverna ger för förslag.
- ★ Prata om vilka frukter och grönsaker ni brukar äta på skolan och hemma.
- ★ Skriv ut kopieringsunderlaget **bilaga 4** "Grönsaksbingo" och häng upp det i klassrummet. Varje gång ni har ätit någon av frukterna eller grönsakerna på bingobrickan så kan ni kryssa i det fältet. När ni har fått bingo kan ni till exempel ha en grönsaksfest där ni smakar på olika bitar av grönsaker. Extra roligt är det om det är lite ovanliga grönsaker som eleverna kanske inte har testat förut.

Färglägg tandtrollen

Kopiera underlaget på **bilaga 5** med bilden på tandtrollen och låt eleverna färglägga och kanske hitta på namn till tandtrollen.

TRÄFF 7: SYRAGÄNGET

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget med syragänget.

- ★ Vad tror ni att det här stycket handlar om?
- ★ Vad känner ni till om syra i munnen?

Läs avsnittet

Läs texten om syragänget på sida 44-45 samtidigt som ni tittar på bilderna.

2. saker att prata om

- ★ Vilka förutom tandtrollen är skurkar i munnen?
- ★ Hur samarbetar syragänget och tandtrollen?
- ★ Vad händer varje gång vi äter?
- ★ Vad kan våra spottkompisar göra för att hjälpa oss?

3. Saker att göra

Göra Syragänget

Här kan du använda dig av olika typer av material för att skapa syragänget. Det kan vara grön Play doh som ni rullar till bollar, eller kanske har ni flörtkulor som eleverna kan måla gröna.

- ★ Det är roligt att göra ansikten och ge dem namn som ni skriver någonstans på figurerna.
- ★ Beroende på vilket material ni använder kan ni hänga upp syregänget tillsammans med tandtrollen, eller ställa dem på en hylla/bricka nära de andra sakerna som ni gjort vid de tidigare träffarna.

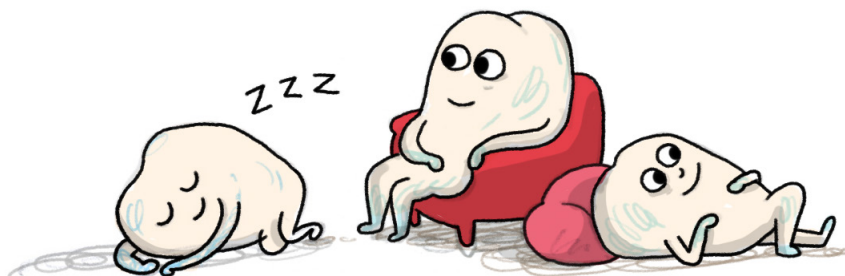
Tänderna behöver vila

Prata med eleverna och repetera att både syragänget och tandtrollen älskar att bråka med tänder som äter ofta och speciellt med tänder som äter mycket från översta hyllan i Sagas skaffereri. Ta gärna fram bilden från kopieringsunderlaget [bilaga 1](#).

Berätta att frukost, lunch och middag ska in i munnen och ner i magen och att mellanmål är bra. Tänderna behöver också vila mellan måltiderna. Medan tänderna vilar kan man passa på att göra något annat.

Titta på kopieringsunderlaget [bilaga 6](#) "Låt tanden vila" och prata om vad Saga gör när hon inte äter. Låt sedan eleverna ge förslag på vad de själva kan göra när de inte äter. Skriv upp deras förslag på tavlan.

Låt eleverna illustrera förslagen eller måla sin egen dag med sådant de vill göra när de vilar sina tänder. Presentera för varandra.

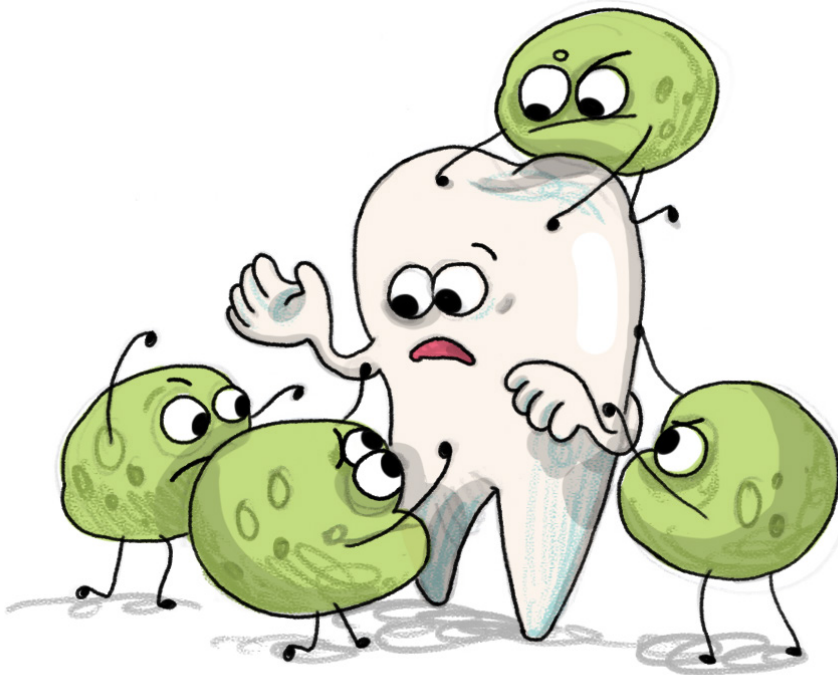
Rörelseloppan

Som kopieringsunderlag [bilaga 7](#) finns en rörelseloppa som eleverna kan använda sig av för att hitta på roliga fysiska aktiviteter när tänderna ska vila. Det är också bra för finmotoriken att både klippa och vika loppan. Förbered i förväg de material som kan behövas för att utföra aktiviteterna.

Vill man så kan man även göra en egen loppa med egna aktiviteter.

Färglägg Syragänget

Kopiera underlaget på [bilaga 8](#) med bilden på syragänget och låt eleverna färglägga och kanske hitta på namn till syragänget.

*Denna träff kan ta lite längre tid än de andra faktaträffarna

TRÄFF 8: HÅLL TÄNDERNA FRISKA & GLADA

1. Läsningen

Förutspå

Titta på uppslaget med flickan som borstar tänderna och tanden som blir borstad.

- ★ Vad tror ni att det här stycket handlar om?
- ★ Vad ser ni på bilderna?
- ★ Vad tror ni att vi kommer få lära oss?

Läs avsnittet

Läs texten på sidan 46-58 samtidigt som ni tittar på bilderna (vänta med Jolines tandborstarsång).

2. Saker att prata om

- ★ Varför ska man borsta tänderna?
- ★ När ska man borsta tänderna?
- ★ Hur länge ska man borsta tänderna?

- ★ Vem ska borsta tänderna på dig?
- ★ Vem är superhjälten Fluorida?
- ★ Hur ska man borsta sina tänder?
- ★ Vilka behöver gå till tandläkaren?
- ★ Vilka saker kan man få se hos en tandläkare?
- ★ Vilken mat mår tänderna bra av?
- ★ Hur kan Sagas skafferi hjälpa oss att välja bra mat?
- ★ Vad menar man med att måla magen med maten?
- ★ När blir spottkompisarna extra pigga?
- ★ Varför är det roligare att äta tillsammans?
- ★ Vilken är den bästa drycken för tänderna?
- ★ Varför tror ni att tänderna behöver vila mellan måltiderna?
- ★ Hur många måltider är bra att äta varje dag?

3. Saker att göra

Tandborstarsången

Om man känner någon som är yngre än vad man själv är (kanske ett småsyskon eller någon annan) så kan man hjälpa dem att göra tandborstningen rolig genom att sjunga en tandborstarsång. Öva på [Jolines tandborstarsång](#) tillsammans!

Bjud in Folktandvården

Om ni har möjlighet så är det roligt att bjuda in någon från Folktandvården som kan besöka er skola/klass för att berätta om hur det är att besöka en tandläkare och vad som händer där. Folktandvården har egna Sagasagor-verktyg att använda vid skolbesök.

Frukt- och grönsaksbingo

En rolig aktivitet är att skapa ett gemensamt frukt- och grönsaksbingo som ni kan hänga upp i klassrummet. Du kan använda dig av kopieringsunderlaget **bilaga 3** och skriva ut det. Men det går också att göra ett eget bingo tillsammans med klassen.

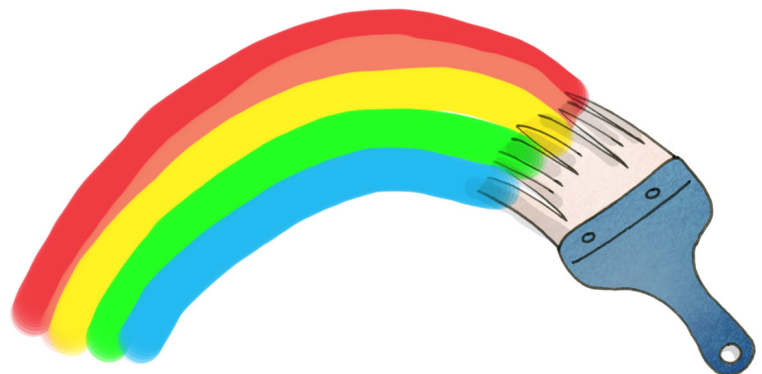
- ★ Ta ett stort papper och rita rutorna för ett bingo.
- ★ Låt eleverna rita olika grönsaker och frukter som ni brukar äta på skolan.
- ★ Klipp ut det eleverna har ritat och klistra fast bilderna i rutorna på den stora bingobrickan – en frukt eller grönsak i varje ruta.
- ★ Gör en summering varje dag och kryssa över det som ni har ätit under dagen.
- ★ När ni har fått en full rad har ni fått bingo.
- ★ Kanske kan ni belöna er med en fruktsallad när ni fått bingo.

Måla magen med maten

Återkoppla till delen i texten där det berättas om att kroppen och tänderna gillar grönsaker med olika färger precis som i regnbågen.

- ★ Rita en regnbåge högst upp på ett stort papper.
- ★ Låt eleverna rita olika frukter och grönsaker.
- ★ Klipp ut frukterna och grönsakerna.
- ★ Klistra upp dessa under regnbågen.
- ★ Häng upp regnbågen på väggen, förslagsvis där ni har de andra sakerna som ni gjort under arbetet med boken.

Nyckelhålet

Visa eleverna bilden på nyckelhålet och prata med dem om att det kan vara svårt att veta vad en produkt i butiken innehåller. Det är därför som Nyckelhålet finns i Sverige. Det är en symbol från Livsmedelsverket som gör det enklare att välja hälsosam mat. Nyckelhålet finns på produkter med mindre socker och salt, med mer fullkorn och fibrer, samt mindre och/eller bättre fetter.

Gör en utflykt tillsammans och gå på nyckelhålsjakt i en mataffär i närheten av förskolan. Eller ge eleverna i uppgift att spana efter nyckelhål när de är med sina föräldrar och handlar. Kanske har ni ett projekt under några veckor där du har som inslag att låta eleverna få berätta vad de har sett.

Äventyr med Fluorida

Beroende på ålder så kan man välja att göra den här aktiviteten antingen i par, grupper eller med hela klassen.

Gör ni den i grupp kan det läggas upp som en "berättelsestafett".

- ★ Du kan börja den gemensamma berättelsen och sedan låta eleverna en och en, eller i par, fylla på en spännande berättelse om Fluoridas äventyr.
- ★ Skriv upp berättelsen så att ni har kvar den i efterhand.
- ★ Låt eleverna göra illustrationer till äventyret.
- ★ Häng upp både berättelse och illustrationer på väggen.

Färglägg Fluorida

Kopiera underlaget på **bilaga 9** med bilden på Fluorida och låt eleverna färglägga henne.

Saga- SAGOR

Böckerna i serien Saga-Sagor är författade av Josefine Sundström
och illustrerade av Emma Göthner. Bonnier Carlsen Bokförlag.